

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! วันนี้วันพระนะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมะ ธรรมะเพื่อหัวใจของเราใจ เวลามันทุกข์ มันร้อน เราทำเพื่อใคร เวลาเกิดมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารธนาเป็นพระโพธิสัตว์ ความปรารธนาเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ความปรารธนา อันนั้นต้องมีความมูมานะ ความมูมานะทำแต่คุณงามความดี เสียสละมามหาศาลเลย แล้วทำเพื่อใคร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทำเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบารมีมาเต็ม เวลาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แสวงหาๆ เพราะว่าคนบารมีเต็ม ถ้าพระเจ้าสุทโธทนะพยายามเลี้ยงดูไว้อย่างดี แต่เวลาเทวดา ยมทูตให้เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย การเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายมันเป็นธรรม สัจธรรม

เวลาคนตายไปพบยมบาล เขาถามว่า “ได้เห็นธรรมะไหม”

เขายก “ไม่เคยเห็น ธรรมะไม่รู้จัก”

ยมบาลถามว่า “เห็นคนเกิดไหม”

“เห็น”

“เห็นคนแก่ไหม”

“เห็น”

“เห็นคนตายไหม”

“เห็น”

นั่นล่ะคือสังขาร เกิด แก่ เจ็บ ตายนั่นล่ะเป็นสังขาร เห็นธรรมะใหม่ เห็นธรรมะใหม่ แต่เรา เวลาเราคิดทางวิทยาศาสตร์ เซลล์ในร่างกายมันตายไปๆ เราก็รู้ของเรานั้นแหละ แต่รู้ของเราแล้วมันได้ประโยชน์อะไรล่ะ เพราะว่าจิตใจของเรามันไม่ลึกซึ้งพอ ถ้าจิตใจเราลึกซึ้งพอ เราเห็นสิ่งใด สิ่งใดที่เราทำๆ กันอยู่นี้ มันทำเพื่อตัวเองทั้งนั้นแหละ

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำคุณงามความดีได้คุณงามความดี ใครทำความชั่วได้ความชั่วแน่นอน ถ้าความชั่วของเขา เขาทำความชั่วแล้วมันบาปอกุศล เพราะความชั่วมันเกิดอาฆาตมาดร้าย มันเกิดการกระทำ จิตใจมันหนักหน่วง มันไปไหน

จิตใจของคนที่มีคุณธรรมมันเบา มันปลอดโปร่ง มันลอยขึ้นสูง คุณงามความดี เราทำเพื่อเราทั้งนั้นแหละ แล้วทำเพื่อเรา เวลาทำแล้วทุกคนจะบอกว่าทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วไม่ได้ดี

ทำดีทำไมต้องให้ใครรับรอง ทำดีต้องให้ใครยืนยันล่ะ ใอนัน โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ สรรเสริญนินทา มันมีสรรเสริญมันก็มีนินทาสรรเสริญ สรรเสริญ คนยกย่องสรรเสริญ ลับหลังเขาก็นินทา สรรเสริญนินทา แล้วเราต้องการการสรรเสริญใช้ไหม สรรเสริญมันพลิกกลับมันก็เป็นนินทา นินทากาเล เวลาสรรเสริญขึ้นมาเหมือนกับสายลมมันพัดผ่านไป มีความรุ่มเย็นเวลามันนินทากาเลนะ เหมือนกับเสาเข็มมันปักกลางหัวอกเลย “คนนั่นก็ว่าเรา คนนี้ก็ว่าเรา”

ไอ้เขาว่าเรา มันว่าเรา ใครว่า ถ้าว่าเรา ถ้าเราไปกว้านมาเผาหัวใจของเรา ใครเป็นคนว่าเราทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีก็ตั้งป้อมของเรานี้ไง สร้างบ้านสร้างเรือนของเรา ให้สะอาดบริสุทธิ์ใจ ถ้าบ้านเรือนของเราสะอาดบริสุทธิ์ ใครเขาว่า เขาก็เรื่องของเขา มันปากของเขา มันสิทธิ์ของเขา เราเป็นอย่างเขาว่าหรือเปล่า ถ้ามันจะเป็นอย่างเขาว่า ต้องรีบแก้ไข ถ้ามันไม่เป็นอย่างเขาว่า อ้าว! โลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ เราบังคับไม่ให้ลมเคลื่อนไหวไม่ได้ เราจะบังคับวันเดือนปีไม่ได้ มันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นความจริง

ผลของวิญญะๆ การเวียนว่ายตายเกิดนี่ผลของวิญญะ ถ้าผลของวิญญะ เพียงแต่เวลาถ้าทำดีทำดีแล้วพยายามสร้างกุศลของเรา ถ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมาทีหลุดพ้นไป พ้นไปจากผลของวิญญะ ถ้าทำความชั่ว ความชั่วมันก็ทำให้ตกต่ำไป ตกต่ำยิ่งตกนรกอเวจีไป เวลาใช้กรรมหมดสิ้นแล้วมันก็เกิดวนเวียนขึ้นมา วนเวียนขึ้นมาแล้วก็สร้างกรรมชั่วต่อไป มันก็ตกลงไปอีก ถ้าสร้างคุณงามความดี สร้างคุณงามความดี มันก็เกิดบนสวรรค์ บนสวรรค์คือมันเป็นทิพย์ ใครจะปฏิเสธว่ามีหรือไม่มีนั่นเรื่องของเขา สังขารมันเป็นอย่างนั้น เพราะอะไร เพราะหัวใจใจ

จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้ามันทำคุณงามความดีของมัน จิตมันเบาขึ้นมา จะกดให้มันไปเกิดในที่ที่ถ่วงหนักได้อย่างไร จิตที่มันหนักหน่วงมันโดนกด ถ่วงด้วยกรรมของมัน จะให้มันลอยขึ้นสู่สวรรค์ได้อย่างไร มันเป็นโดยข้อเท็จจริง ใครจะเชื่อ หรือไม่เชื่อมันเรื่องของเขา แต่เรื่องของเรา เราทำเรื่องของเรา จิตใจเราปลอดโปร่งสบาย จิตใจ เราสะดวกเราสบายของเรา อันนี้มันเป็นบุญกุศล แต่มันอยู่กับเราได้ไหมล่ะ มันอยู่กับเราไม่ได้ เพราะอะไร เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง จะเป็นสวรรค์ จะนรกอเวจี มันเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา ใช้กรรมจบสิ้นแล้ว ถ้าเป็นบนสวรรค์นะ เราไปเสวยบุญของเราจบแล้ว มันก็หมด อายุขัยเหมือนกัน ผลของวัฏฏะมันเป็นอย่างนี้ มันมีเกิดแล้วมีดับ มันมีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วต้องดับ ไป เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เพียงแต่เรามีสติปัญญาหรือไม่

ถ้าเรามีสติปัญญา เราฝึกกับกิเลสของเรา เราสร้างคุณงามความดีของเรา สร้างคุณงาม ความดีของเรา ฉกฉวยมันมาจากพญามาร ฉกฉวยมาจากครอบครัวของมาร ครอบครัวของมาร มันครอบคลุมหัวใจนี้ไว้ มันครอบคลุมหัวใจนี้ไว้ หัวใจนี้เป็นเรือนของมัน

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว” เรือนยอดของเจ้า เรือน ยอดของเจ้า เรือน ๓ หลัง ความโลภ ความโกรธ ความหลง เรือน ๓ หลังรวมเป็นเรือนยอด เรือน ยอดนั้นคืออวิชชา เราได้หักมันแล้ว ถ้าหักมันแล้ว มันจะเวียนว่ายตายเกิดไปไหน มันจะมีอะไร ในหัวใจอันนั้น แล้วใครเป็นคนทำ

สรรพสิ่งนี้เราเป็นคนทำทั้งหมด เราสร้างบุญกุศล โยมชวนขวายนกันมาสร้างบุญกุศล ทำบุญเสียสละออกไปๆ ใ้ฉันมันสูญเปล่าใหม่ มันสูญเปล่าได้อย่างไร เราก็ถือมา เราถือมา มัน สูญเปล่าไปได้อย่างไร แล้วเราเสียสละไป เสียสละไปนั้นเป็นวัตถุ แล้วใครถือมันมา ก็หัวใจเป็น คนเจตนาถือมันมา พอถือมันมา เราเสียสละไป เสียสละไปที่ไหน เสียสละไปให้ผู้ทรงศีล ผู้มีศีล ผู้มีศีล เราเสียสละ เสียสละเพื่ออย่างนี้เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ท่านก็อาศัยสิ่งนี้ดำรงชีพ ดำรงชีพ ไว้ทำไม ถ้าดำรงชีพไว้มีสติปัญญา ดำรงชีพไว้ ศึกษากิจจาการ ได้ทำภักติกสำเร็จแล้วเข้าสู่เรือน ว่าง เข้าสู่โคนไม้ เข้าสู่การกระทำ ถ้าใครมีสติปัญญาขนาดไหน เขาก็รู้คั้นของเขา เขาไปทำงาน ของเขา ี่งานของนักพรต งานของนักบวชเขา

สิ่งที่ได้ใช้ปัจจัย ๔ ของเรา แล้วการกระทำอย่างนั้น แล้วสิ่งนั้นถ้าเกิดสมาธิ เกิดปัญญา ขึ้นมา บุญกุศลมันย้อนกลับมานะ เขาได้มาจากอะไร กำลังที่เขาทำมันได้มาจากอะไร? ได้มาจาก

ปัจจัย ๔ ที่เราถือมานี่ไง ได้สิ่งที่เราถือมานี่ แล้วเราเสียสละไป แล้วสิ่งที่เสียสละไปมันไปอยู่ในธาตุ ๔ นั้น ในธาตุ ๔ นั้นมีการกระทำ หัวใจนั้นมีการกระทำขึ้นมา มันเป็นมรรคเป็นผลขึ้นมา เราได้อะไรนะ เราได้อะไร บุญกุศลมันอยู่ที่ไหน มีอะไรสูญเปล่า ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว เป็นเรื่องสัจจะเรื่องความจริง ทุกคนคัดค้านไม่ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแสดงธรรมซักๆ จักรได้เคลื่อนแล้ว ทุกคนจะคัดค้านสิ่งนั้นไม่ได้ แล้วคัดค้านสิ่งนั้นไม่ได้ สิ่งนั้นแล้วมันเป็นจริงไหม สิ่งนั้นมันเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันยังไม่เป็นของเราไง ถ้ามันเป็นของเรา เราต้องค้นคว้าของเรา เราต้องมีการกระทำของเรา จิตของเรา ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราได้เสียสละของเราแล้ว นี่ระดับของท่าน

ระดับของศีล ความปกติของใจ อยู่บ้านอยู่เรือนของเรา จะอยู่ในห้องในหับ จะอยู่ในที่โล่งที่แจ้ง จิตใจของเราปลอดโปร่ง จิตใจของเรามีคุณธรรม มันจะภาวนามันภาวนาได้ง่ายนะ ถ้าจิตใจของเรามีแต่กรงรัง จิตใจของเรามีแต่ความบีบคั้น จิตใจของเรามีแต่ความตั้งเครียดในหัวใจ มันจะทำอะไร มันจะทำอะไร มันบีบคั้นอยู่ที่นี่ ผลของมัน

ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ

ทุกข์ควรกำหนด เราควรกำหนด กำหนดสิ่งที่มันตั้งเครียด สิ่งที่มันบีบคั้นในหัวใจ เราควรกำหนด กำหนดแล้วสาวไปหาเหตุสิ ทุกข์มันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ทุกข์ควรกำหนด กำหนดเพื่ออะไร กำหนดเพื่อสาวไปหาที่มา มันมาจากไหน เวลาคิดดีๆ มันมาจากไหน เวลามันคิดไม่ดี มันมาจากไหน แล้วมันมาจากไหนล่ะ มันมาจากไหน เสียดิฉินินทานั้นก็มาจากข้างนอก ถ้าเราได้อิน เราก็ขุนมัวหัวใจ ถ้าเราไม่ได้ยินล่ะ นี่เขานินทาเหมือนกัน เราไม่ได้ยิน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราสาวไปหาเหตุ เหตุมันมาจากไหน เหตุมันมาจากหัวใจเราคลอนแคลน หัวใจเราไม่มั่นคง เราบอกเราเป็นชาวพุทธไง เวลาชาวพุทธ ทุกคนก็บอกทำดีไม่ได้ดี แล้วทำไมไม่ทำหัวใจของตัวเองล่ะ ถ้าทำดี คืออยู่ที่นี้ไง คือเอาใจของตัวเองไว้ในอำนาจของเราไง ปัญญาครอบรู้ในกองสังขารไง ปัญญาครอบรู้ในสิ่งที่พญามารมันหลอกนี่ไง สิ่งของมันล่อมันหลอกอยู่ที่นี่ ปัญญามันรู้เท่า ถ้าปัญญามันรู้เท่า คุณสิ เวลาสัตว์มันดุ เขาใช้ยาเบื่อไปเพื่อสุนัข ถ้าสุนัขมันฉลาดมันไม่กินหรอก มันเดินไปเดินมา มันไม่กินอาหารที่ใส่ยาเบื่อนั้น นี่ก็เหมือนกัน อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ถ้าจิตมันฉลาด มันไม่เสวย

เพราะจิตมันโง่ จิตมันโง่มันถึงได้เสวยไง ถ้ามันเสวย ถ้าเรามีสติปัญญา คุณิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พราหมณ์เขามาต่อว่าไง มาต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เขาต่อว่าจนจบ พอจบแล้วเขาจะกลับ “พราหมณ์นะ ถ้ามีคนเอาสารรับมาให้ ถ้าผู้ที่เขารับแล้วเขาไม่กิน สารรับนั้นเป็นของใคร”

“ของผู้เอามากลับไป”

เขามาต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนพอใจเลย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าไม่รับ สิ่งที่พราหมณ์พุดมาไม่รับหมดเลย เอากลับไป

นี่ไปต่อว่าเขาทั้งนั้นแหละ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งฟังเฉย เสร็จแล้วบอกว่าที่เิ่งต่อว่าเอากลับไป ไม่รู้ ไม่รับรู้

ถ้าเรารักษาหัวใจของเราได้ แต่การจะรักษาหัวใจของเราได้ มันต้องมีการกระทำ มันต้องทำหัวใจของเราให้มันคงขึ้นมา ถ้าหัวใจเรามันคงขึ้นมาละ มันเห็นแล้วมันสังเวช ธรรมสังเวชนะ มันเห็นแล้วมันสังเวชไปหมด สิ่งที่มีมันบิบบิ้น ทุกคนมีกิเลสในหัวใจที่มีมันบิบบิ้น ถ้ากิเลสในหัวใจที่มีบิบบิ้น เขาแสดงออกอย่างไร คุณิ เวลามันหยาบๆ คุณิ เวลามันร้องไห้แงจะเอาสิ่งที่มีมันได้ตั้งใจมัน คุณิ แสดงกิริยาของมันสิ เราเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เรารู้ว่ามันควรทำหรือไม่ควรทำนะ ถ้าไม่ควรทำ กิริยามารยาทอย่างนี้ทำไม่ได้ แต่ใจมันก็คิด แล้วผู้เฒ่าผู้แก่ โอ้โฮ! ยิ่งอนใหญ่เลยนะ ลูกหลานไม่ดูแลนี่อนนำคุณเลย นี่มันคิดทั้งนั้นแหละ ถ้ามันคิดขึ้นมา นี่โดยมารยาทไป

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราพิจารณาของเรา เราแยกแยะของเรา ถ้าในหัวใจเรามันปลอ่ยวาง มันวางได้แล้ว สิ่งใดที่มันจะมีคุณค่าอีกล่ะ เราวางหัวใจของเราแล้ว คุณิ เวลาครูบาอาจารย์เราท่านประพฤติปฏิบัติ ธรรมะอยู่ปากตาย เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะ เวลาวิกฤติเข้าไปถึงจะไปชำระล้างกิเลส กิเลส ไม่ตายของมันนะ “ตายแล้วล่ะ เ็งจะต้องตาย ตายเดี๋ยวนี้ ความเพียรของเ็งนี่ตายแน่ๆ เลย” นี่ปากตาย แล้วพอว่าจะตาย มันคิดขึ้นมาจากภายใน แล้วมันจะตาย มันก็หวั่นไหว

แต่ถ้าเรามีสติปัญญานะ มันต้องพลิกเลย ตายก็เสียสละ อะไรตายก่อน ขอคุณิอะไรมันตายก่อน แล้วอะไรมันตายอย่างไร พอขอคุณิ มันไม่มีอะไรตาย พอไม่มีอะไรตาย ถ้ามันสละ สละแม้แต่ความตายของตัวเอง สละแม้แต่ชีวิตนี้ได้แล้ว โลกนี้มันจะมีอะไรที่มันจะไปยึดมันถือมันอีก

ละ เราสละได้ทั้งนั้นแหละ สละได้แม้แต่ชีวิตของเรา เพราะเราต้องการธรรม แต่ถ้าเรายังหวงยัง
หวงอยู่ “นุ่นก็ของเรา นีก็ของเรา” ปกป้องมันหมดเลย ปกป้องก็เท่ากับปกป้องกิเลส ปกป้องก็
ปกป้องครอบครัวของมาร

แต่ถ้าจะทำเข้าไปถึงเวลาเข้าไปเจออวิชา มันก็ต้องพิจารณามาตั้งแต่ลูกแต่หลาน ตั้งแต่
สักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะปญฺเฑาะอ่อนลง เวลาละกามราคะปญฺเฑาะแล้ว กาม
ราคะปญฺเฑาะ เวลาเข้าไปถึง รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชา นีเิง สังโยชน์เบื้องบน
สังโยชน์ที่ละเอียด มันจะเห็นเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา

เราทำเพื่อใคร เราทำเพื่อเราทั้งนั้นแหละ บุญกุศลทำเพื่อเรา โยมมาโยมทำได้หมดเลย
พระภิกษุอาจารย์มา บิณฑบาตมา เลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็ง สิ่งที่ศรัทธาไทย เราได้สนองศรัทธาไทย
แล้ว เราทำสิ่งใดเป็นประโยชน์ขึ้นมาบ้าง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา อุบาสก อุบาสิกาเขาก็มาแสวงหาทรัพย์สมบัติของเขา เขาก็มาทำเพื่อทรัพย์สมบัติของ
เขา เขาเอาทรัพย์สมบัติของเขาฝังไว้ในศาสนา ฝังไว้ในดิน

เราทำมาหากินมา ส่วนหนึ่งเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ ส่วนหนึ่งใช้เลี้ยงครอบครัวของเรา ส่วน
หนึ่งไว้ใช้ทำธุรกิจเงินทุนต่อไป อีกส่วนหนึ่งฝังไว้ในศาสนา ฝังไว้ในดินใจ ฝังไว้ในดินคือฝังไว้
ในใจนี่ใจ เพราะใจเป็นคนทำใจใหม่ ภาวสวะ ภพ

ความคิดเกิดจากไหน? ความคิดเกิดจากจิต ถ้าไม่มีจิต ความคิดเกิดขึ้นมาได้ ความคิด
ความคิดลอยลมมาจากไหน ความคิดเราเกิดจากจิต แล้วจิตมันคืออะไร? จิตมันคือภาวสวะ จิต
เดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส ถ้ามันย้อนกลับเข้าไป มันไปเจอของมัน เห็น
ใหม่

นี่พูดถึงว่า เราทำเพื่อเราๆ ทำเพื่อเราเพราะเหตุนี้ ทำเพื่อเราเพราะหัวใจของเราละ ทุกคน
ทำเพื่อตัวเอง ถ้ามีสติปัญญามันก็ทำได้ แต่ถ้าไม่มีสติปัญญา ทำสิ่งใดจะเหลียวมองคนอื่นตลอด
จะชมหรือเปล่า จะติฉินนินทาอย่างไร เราไปทำเพื่อใครละ เราไปทำเพื่อใคร มันเป็นผลของ
สังคม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์อยู่คนเดียวไม่ได้ มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกัน การพึ่งพาอาศัยกัน เขาก็หวัง เราเกิดมาขอให้เจอหมู่คณะที่ดี ขอให้เจอคนที่ดี อเสวนา จ พาลานํ ปณฺทิตานญจ เสวนา เราไม่คบคนพาล เราจะคบบัณฑิต สิ่งที่เป็นความทุกข์ของบัณฑิต ทุกข์ที่สุดเลย ทุกข์เพราะอยู่ใกล้คนพาล คนพาลมันไม่มีเหตุมีผล บ้านใกล้เรือนเคียงของเราถ้าไม่มีเหตุมีผล ทุกข์มากนะ ทุกข์จริงๆ ทุกข์เพราะคบคนพาล ทุกข์มากเลย

แต่เวลาวัยรุ่นของมัน เวลามันคบ คู่เพื่อนเขา เวลาเขาคบ เขาคบอย่างนั้นแหละ เขาชอบคบแบบว่ารักกันชอบกัน คบกันอย่างนั้นแหละ แต่ไม่ได้คบบัณฑิต ถ้าคบบัณฑิตนะ เวลาคบบัณฑิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเวลาคบบัณฑิต คบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในปัจจุบันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เราพยายามคบ พยายามแสวงหา เราพยายามกระทำของเรา นะ คบบัณฑิต บัณฑิตข้างนอก

แต่เวลาของเรา เวลาคิดไปด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง อวิชชา พาล เวลาศีลสมาธิ ปัญญา นี้บัณฑิต ถ้าเราแสวงหา บัณฑิตมันแสวงหายาก มีสติมีปัญญาขึ้นมา แสวงหายาก แต่เราก็ชวนชวาย เราชวนชวายของเราเพื่อสติเพื่อปัญญาของเรา เพื่อการกระทำของเรา เราแสวงหาเราชวนชวายมาทำบุญกุศลของเรา นี้ระดับของท่าน

ระดับของศีลคือความปกติของใจ ทำแล้วมีความชื่นใจ ทำแล้วมีความมุ่งมั่น

ระดับของการภาวนา เวลาภาวนาขึ้นมาแล้วเกิดศีล สมาธิ ปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วปัญญาเกิดจากการภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจากจิตปัญญาที่มันละเอียดลึกซึ้ง กับปัญญาสมอง ปัญญาที่สามัญสำนึกที่เราเน่กคิดกันอยู่นี้ ที่เราเน่กคิดอยู่นี้มันเป็นสัญชาตญาณ แต่ถ้าความจริงๆ ละ ความจริงมันเกิดขึ้นมา ผู้ที่เห็นนั่นละ บัจฉิตตังนั่นละ มันสะเทือนหัวใจ มันถอดมันถอน นั่นละของจริง ถ้าของจริงอย่างนั้นมันเป็นประโยชน์อย่างนั้น ประโยชน์กับการเวียนว่ายตายเกิดของเรา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ แล้วกาลเวลามันล่องไปนะ กาลเวลาล่องไป บัดนี้เราทำอะไรอยู่ ถ้าทำอะไรดี ถ้าบอก เดี่ยวนี้ก็ประกอบสัมมาอาชีวะไง อ้าว! ประกอบสัมมาอาชีวะก็เลี้ยงชีพนี้ไง เลี้ยงชีวิตนี้ไว้ แล้วชีวิตนี้ไปไหนต่อละ เวลาจบสิ้นแล้วชีวิตนี้มีการ

พลัดพรากเป็นที่สุด แล้วมันไปไหนต่อละ แล้วที่จะไปต่อ มันจะมีทรัพย์สินสมบัติอย่างไรไปของมันละ

ทรัพย์สินสมบัติของเรา บ้างจายเครื่องอาศัยมันเป็นสถานะของมนุษย์ไง เทวดาเขากินอย่างนี้ ไหม พรหมเขาใช้อาหารอย่างนี้ไหม เทวดา อินทร์ พรหมเขาอยู่อย่างไร นรกอเวจีเขาอยู่กันอย่างไร

ไม่ต้องห่วงว่าทรัพย์สินสมบัตินี้ สิ่งที่สละแล้วมันจะไปใช้สอยในภพชาตินั้นไม่ได้ เพราะเวลาเสียสละไปแล้วมันเป็นทิพย์ เป็นทิพย์คือว่าความรู้สึกที่ส่งไปที่ใจนี้ไง ของที่สดๆ ร้อนๆ กลางหัวใจ สิ่งนี้มันเป็นทิพย์ เวลาไปแล้ว พอเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มันเป็นแสง มันเป็นของทิพย์สมบัติ มันเป็นการนึกเอาคาดเอา ใครที่มีสมบัติมากสมบัติน้อย อยู่ที่การกระทำนั้นแหละ ใครจะมีวิมานดีวิมานเด่นขนาดไหน มันเป็นการกระทำทั้งหมด ไม่ทำไปไม่มี ไม่มีตลาด ไม่มี การซื้อขาย ไม่มีใครมาเสนอสินค้าให้ ไม่มี เกิดจากการกระทำของเราทั้งหมด การกระทำของเรา ทำเป็นบุญกุศล นี่ผลของวิญญูะ แล้วถ้าทำของเราทำถึงที่สุดแห่งทุกขันธ์ เราภาวนาของเราให้เกิดปัญญาของเรา

ทุกคนว่าตัวเองเป็นผู้ที่ฉลาด ผู้ที่ฉลาดนะ ผู้ที่ฉลาดต้องหาสิ่งที่เป็นประโยชน์กับหัวใจ หาสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเป็นมรรคเพื่อจะเข้าไปชำระล้างกิเลส กิเลสของเรานี้แหละ เราทำให้บ้านเรือนเราสะอาด มันยอดเยี่ยมที่สุด ถ้าเราทำหัวใจของเราให้่องแผ้ว ยิ่งยอดเยี่ยมเข้าไปใหญ่

จิตเดิมแท้นี้่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส

จิตเดิมแท้นี้่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส เอวัง